

1. Národné iniciatívy Open Access

1.1 Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2017-2019

Idea otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám sa, napriek viacerým výhradám, stáva všeobecne akceptovanou, pričom sa zdôrazňuje, že širšia dostupnosť výsledkov výskumu všetkým jeho aktérom prispieva k vyššej efektívnosti vedy a k inováciám vo verejnom a súkromnom sektore. V roku 2012 Európska komisia odporučila členským štátom prijať a rozvinúť ich politiky otvoreného prístupu k vedeckým informáciám. Smerovanie k bezplatnému online prístupu k výsledkom výskumu financovaného z verejných zdrojov sa stalo kľúčovou stratégiou na zlepšenie prenosu poznatkov a následne inovácií.

Vláda SR schválila dňa 1. 3. 2017 „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2017 – 2019“ (ďalej len „Akčný plán OGP 2017 – 2019“). Návrh Akčného plánu OGP 2017 – 2019 vytvoril participatívnym spôsobom Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti. Tvorba akčného plánu bola typická širokým zapojením všetkých relevantných aktérov zo štátnej správy ako aj občianskej spoločnosti. Akčný plán OGP 2017 – 2019 má prierezový charakter, nadväzuje na predchádzajúce dva akčné plány a definuje 68 záväzkov pre subjekty štátnej správy v šiestich oblastiach, medzi nimi aj v oblasti otvoreného vzdelávania a otvorenej vedy. Medzi hlavné úlohy definované Akčným plánom OGP 2017 – 2019 v oblasti otvoreného prístupu k výsledkom výskumu a vývoja patria:

- Zaviesť základné princípy a zásady otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám pod verejnou licenciou v rámci operačného programu Výskum a inovácie.
- Zabezpečiť implementáciu verejných licencií Creative Commons uvedenie autora CC BY do dokumentov, metodík, manuálov a postupov s cieľom ich rozšírenia a využívania autormi a inými nositeľmi práv pri realizácii vedeckých prác.
- Zriadiť Kontaktnú kanceláriu pre Open Access.
- Zaviesť podmienky pre pasportizáciu výskumných dát s otvoreným prístupom pod verejnou licenciou v slovenských inštitúciách a sledovať ich realizáciu v praxi.

- Zriadiť a prevádzkovať repozitár pre ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých a odborných publikácií, výskumných dát a sivej literatúry.
- Navrhnuť systematické benchmarkingové monitorovacie mechanizmy merania a porovnania a navrhnuť ďalšie analýzy spojené so získavaním, spracovávaním a opätovným využívaním výskumných dát a vedeckých publikácií s otvoreným prístupom.
- Aktívne šíriť povedomie o možnostiach a výhodách otvoreného publikovania pre akademickú obec, vzdelávacie inštitúcie, ale aj pre komerčnú sféru, neziskové organizácie a širokú verejnosť a zároveň šíriť povedomie o prínose otvoreného publikovania pre rozvoj vedy.
- Aktívne sa zapájať do diskusných fór, programov a multilaterálnych snáh v Európe aj mimo nej, ktoré podporujú tvorbu, skvalitňovanie, vzájomnú výmenu a opakované použitie otvorených vzdelávacích zdrojov; zabezpečiť koordináciu aktivít v danej oblasti na medzinárodnej úrovni.

V súvislosti s implementáciou otvoreného publikovania (Open Access) sekcia vysokých škôl MŠVVaŠ SR informovala vysoké školy, že pri vydávaní publikačných výstupov, ako sú vysokoškolské učebnice, skriptá, vedecké časopisy a pod., ktoré sú financované z verejných zdrojov, je žiaduce začať štandardne používať verejné licencie Creative Commons.

1.2 Národná stratégia pre otvorenú vedu

Zdroj: <https://openaccess.cvtisr.sk/narodna-strategia-otvorenej-vedy/>

1.3 Akčný plán k Národnej stratégii pre otvorenú vedu

Zdroj: <https://openaccess.cvtisr.sk/narodna-strategia-otvorenej-vedy/>